



Serpil Yılmaz
syilmaz@htgazete.com.tr

DiĞER YAZILAR

Yunanistan'ın 'onur seçimi' iktisatçıları laboratuvara soktu



YAZARLAR

07.07.2015 - 01:31
Güncelleme: 07.07.2015 - 08:51

Bilgi Üniversitesi'nde laboratuvar ortamında, deneysel iktisat araştırmaları yapmak üzere 2009 yılında kurulan BELİS'in, (Bilgi Economics Lab of İstanbul) Direktörü Yrd. Doçent **Ayça Ebru Giritligil** ile Santral İstanbul kampusunda düzenlenen "2015 İktisadi Tasarım Haftası"nın kapanış yemeğindeyiz...

Yurtdışından gelen 200'ün üzerinde akademisyen ve doktora öğrencisinin arasında, Boston College öğretim üyelerinden Prof. Dr. **Utku Ünver** ile tanışıyoruz.

2012 Nobel Ekonomi Ödülü'nü **Lloyd S. Shapley** ile birlikte alan Prof. Dr. **Alvin Roth** ve Prof. Dr. **Tayfun Sönmez**'le üzerinde çalıştıkları model sayesinde, Amerika'da kurulan Ulusal Böbrek Takas Sistemi'nin, böbrek nakli sayısını artırdığını söylüyor.

Ekonomi alanında Türkiye denince bilimsel çevrelerde akla "eşleştirme kuramı üzerinde çalışan akademisyenlerin" geldiğini söyleyen Ünver, "Eşleşme konusu odaklı mekanizma ve pazar tasarımı, oyun teorisiyle uğraşıyorum" diyor.

Giritligil, BELİS'te iktisadi kararlardan insanların nasıl etkilendiğini araştırlarken, insanın fizyolojik, biyolojik ve nörolojik yapısının da incelendiğini vurguluyor.

Sanırım bugün için bu alandaki en çarpıcı örnek, Yunanistan. 320 milyar Euro borç yükünün yeniden yapılandırılması talebini, demokratik çıkışıyla dile getirdi.

SEÇMENİN "ONUR" OYU

Yunanistan'ın kreditorlerin kemer sıkma paketine, güçlü şekilde "Hayır" oyu vermesi, "onurun" seçmen tercihinde etkisini ortaya koydu. Benzer bir durum Türkiye'deki seçimlerde HDP oylarının artışında karşımıza çıktı.

Kürtlere "Zerdüşt" diyen siyasi akıl, çözüm masasını devirmekle kalmadı, muhababını muhalife dönüştürdü.

İktisadi Tasarım Konferansı 2015'in özel oturumlarından birinde, Mekanizma Tasarım Teorisi'nin temellerini atarak 2007 Nobel Ekonomi Ödülü'nü kazanan Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden **Eric Maskin**'in "Seçimler ve Stratejik Oy Verme: Condorcet ve Borda Kuralı" başlıklı konuşması, Yunanistan seçimlerindeki sonuçlara referans olacak önermeler içeriyordu.

Siyasetçiler, sosyologlar Yunanistan seçimlerinden sonra “**Halk neye oy verdi?**” sorusunun yanıtını ararken, deneysel iktisat “**Alınan sonuç neye karşı gelişti?**” sorusuyla ilgileniyor.

Bu sorunun yanıtını bulmak için ekonomik göstergeleri analiz etmek yetmiyor.

Aynı zamanda sinirbilimcilerin, beyin fonksiyonlarını görüntüleyen fMR (fonksiyonel MR) makinelerinden çıkacak “**seçmen karar verirken, beyninin hangi yönünün harekete geçtiğini**” gösteren bulgulardan da yararlanmak gerekecek.

ODTÜ SİNİRBİLİM ÇALIŞIYOR

ODTÜ Rektörü Prof. Dr. **Ahmet Acar** ile sohbetimizde de aynı konuyu konuşmuştuk.

Sinirbilimi (nöroloji) çalışmaları yürüten ODTÜ’de, sağlıkta, temel bilimler, bilişim ve teknoloji alanına odaklandıklarını söylüyor. Klinik çalışmaları ise Hacettepe ile yapıyorlar.

Acar, son yıllarda Nobel ödülünü bireyler yerine ekiplerin almasını, disiplinlerarası çalışmanın artmasıyla açıklıyor.

Kamuoyunun nasıl oluştuğu da Giritligil’in araştırma alanlarına giriyor. Diyelim 4 kişi fikirlerini kamuoyu ile paylaşıyor, bunlardan hangisi etkili oluyor?

Yanıt hiç karmaşık değil. Beyin yanılabilir ve en fazla mesaj verenin doğru söylediğine inanıyor.

En çok konuşan kazanıyor...

En çok konuşan kazanıyor...

Son dönemde özellikle güneş enerjisine karşı açtıkları savaşla öne çıkan Amerikan plütokrasisinin (varsıl erki) en görünür yüzü servetleri 80 milyar doları aşan **Charles Koch ve David Koch** kardeşler, bu duruma verilecek örneklerin başında geliyor.

Petrol rafinerilerinden kömür madenlerine, doğalgaz boru hatlarına uzanan bir imparatorluğu yöneten Koch kardeşler, bilim adamlarına, lobilere, politikacılara para dökerek çeşitli kurumlar ve yöntemlerle kamuoyunun görüşünü değiştirmeye soyunuyorlar.

Tıp kadar, hukuk da iktisadi sonuçları etkileyen disiplinlerin başında geliyor. İnsanların neyi adil buldukları, mesela miras hukukunda ya da ihale kanununda düzenleme yaparken önem taşıyor.

Bilim ile toplumsal düzen arasındaki etkileşimin güçlenmesi, ekonomik, sosyal ve demokratik gelişim talebi olarak da okunmalı...